

ANLEDNING TILL UNDERSÖKNING

Brandtillbud med ljuslykta i villa.

UTFÖRD AV

Hasse Wikberg, räddningstjänsten

OBJEKT

Större villa i ett plan, byggd i början av 1980-talet.

HÄNDELSEN

Frun i huset hade av sin dotter fått en ljuslykta i present. Ljuslyktan är en miniatyr av den välkända fyren X. Den hade tänts vid några tillfällen tidigare, men man tyckte att det osade väl mycket och var inte helt nöjda. Den aktuella kvällen bestämde man sig för att återigen prova lyktan. Med erfarenheten från tidigare bestämde man sig att flytta lyktan från fönstret, där den stod nära gardinen. Lyktan ställdes mitt på bordet i vardagsrummet och ett halvbrunnet värmeljus togs från en annan ljusstake och sattes i ”fyren”. Efter att den tänts, arbetade frun i köket där hon hade uppsikt på lyktan. Efter ca 15-20 minuter, då hon befann sig i TV-rummet, hördes ett skrammel någonstans ifrån. När de tittade in i vardagsrummet var det dimmigt i hela rummet, det luktade fruktansvärt och på bordet låg diverse delar av ”fyren” samt rester av tenn som skvätt runt. Ljuset hade slocknat och inget i övrigt antänts. Fönster öppnades så att rummet ventilerades från rök. Familjen tyckte att händelsen var mycket otrevlig och kontaktade räddningstjänsten. Man undrade vad som hänt, är lyktan farlig? Hur många lyktor har sålts? Bör försäljning stoppas? O s v.

UNDERSÖKNING

Ljuslyktan, helt i metall, är uppbyggd som en modell av fyren X. Den är konstruerad med många små delar, vilka varit hoplödade med tenn. I stort sett alla delar av fyren, som varit placerade ovanför värmeljuset, låg spridda över bordet. Kontakt togs med försäljningsstället för att utifrån en oskadad fyr göra en bedömning om konstruktionen bidragit till den okontrollerade branden. Värmeljuset placeras, via en lucka, i själva fyrhuset som har fyra stycken små fönsteröppningar och en liten dörröppning, total tilluftsytta c:a 16 cm². Ovanför fyrhuset bärs kupolen, som står på en tät platta, upp av ett ihoplödat pinnverk. Öppningen mellan fyrhuset och kupolen är c:a 6 cm. Konstruktionen medger såväl god tilluft som frånluft. Vid detta och tidigare tillfällen man eldat, hade ljusen fladdrat och osat. Värmeljuset som vid detta tillfälle tändes var ”halvbrunnet”. Efter händelsen fanns ingen ljusmassa kvar i behållaren.

SLUTSATS

Ingenting tyder på att konstruktionen bidragit till en okontrollerad brand. Det troliga är att värmeljuset stearinmassa uppvärmts så att hela ytan antänts. Detta ger en kraftig låga och den värme som då utvecklats har fått tennlödningarna ovanför att släppa (smältpunkt för tenn 232°). De olika delarna har då sprätt ikring och smält tenn skvätt runt på bordet. Ören stearin, att vecken hamnat för nära behållaren eller en kombination av båda kan vara orsak till uppvärmning av ljusmassan.

ERFARENHETER

Värmeljus anses allmänt vara säkrare än ett vanligt stearinljus. Men allt för ofta hör vi talas om händelser där ljusmassan antänts och ljusstakar gått sönder, med risk för brand som följd.

Är billiga värmeljus som köps i storförpackningar, sämre än dyrare?

Det borde kanske undersökas.

FÖRSLAG

Inga levande ljus bör brinna på obevakade platser. Ibland glömmer vi, ibland slarvar vi. Kanske borde vi därför endast ha värmeljusen i vattenbad?